

titel

Schrijfster Marion Bloem maakt theaterspecial *Verkleed in Vreugde* over duurzame liefde en rouw

citaat

'Bij tegenslagen die je in de liefde nauwelijks uit de weg kunt gaan en pech waaraan we in het leven niet kunnen ontsnappen, is het van belang de vreugde te blijven zien en niet bij de pakken neer te zitten om wat je niet meer hebt en kunt, maar juist te letten op wat je wél hebt.'

Schrijver, beeldend kunstenaar, film- en theatermaker Marion Bloem reist momenteel door het land met de muzikale theaterspecial *Verkleed in Vreugde*. Daarin vertelt ze over haar grote liefde, arts en schrijver Ivan Wolffers en de rouw die ze sinds zijn overlijden in 2022 ervaart. Ze gaat op zoek naar het geheim van een duurzame relatie; waarom mensen besluiten bij elkaar te blijven tot de dood hen scheidt. En hoe je verder leeft als je geliefde er niet meer is. Ze neemt basgitarist Doraly Vermeulen mee.

Afwisselend vol vuur of ingetogen fluisterend, soms met melodie en weinig woorden, maar altijd poëtisch verhaalt Bloem hoe zij en Wolffers elkaar hartstochtelijk liefhadden, maar elkaar soms ook tot wanhoop dreven. En hoe hun liefde veranderde, maar altijd bleef groeien. In november verschijnt bij uitgeverij Das Mag tevens het gelijknamige boek.

In 1983 brak Bloem door met haar romandebuut *Geen gewoon Indisch meisje* en de documentaire *Het land van mijn ouders*. Na de Indonesische onafhankelijkheid vluchtten haar vader en moeder naar Nederland. Bloem is een gelauwerd schrijver. In 2023 ontving ze de Constantijn Huygensprijs voor haar gehele literaire oeuvre. Haar boeken zijn vertaald in Japans, Duits, Engels en Indonesisch.

Tijd voor een gesprek met Marion Bloem over deze bijzondere theaterspecial.

door Arden Wezenberg

Met de deur in huis: waar gaat de theaterspecial *Verkleed in Vreugde* over?

MB: Het gaat over grote liefde, bekeken vanuit de rouw. Toen mijn man Ivan Wolffers op 7 oktober 2022 overleed, was ik bang dat ik door dit grote verlies zou verpieteren tussen vier muren. De tranen bleven stromen, ik sliep niet, en ik wist niet meer wie ik zonder Ivan was. Er stonden toen gelukkig nog allerlei optredens geboekt. Die hielden mij niet alleen onder de mensen, maar op het podium was ik ook nog gewoon die schrijfster. Dié rol, dié Marion Bloem bleef overeind. Daar was ik de vrouw met die harde humor die de mensen graag aan het lachen bracht en die met haar verhalen de mensen wilde raken. Op het toneel mochten die emoties eruit. Daar

kwam het publiek voor. Ik kon er mijn eigen rouw op de hak nemen, maar die ook delen met alle anderen die om hun geliefden rouwden.

De theaterspecial is een eerbetoon aan Ivan, aan zijn liefde en wat zijn bestaan voor mij betekend heeft en nóg betekent. En met het vooruitzicht op deze voorstelling zorgde ik er tevens voor dat ik niet depressief onder mijn dekbed bleef liggen.

In november verschijnt ook een boek met dezelfde titel als de voorstelling. Hoe verhouden theaterspecial en boek zich tot elkaar?

MB: Zowel in het boek als in de voorstelling kijk ik terug op onze liefde vanuit die heftige rouw die ik minstens een jaar en tien maanden heb gevoeld, maar die steeds beter te dragen is. Soms bekruipt de rouw mij nog steeds van achteren als een achterbaks monster. Volgens mij is rouw de andere kant van de liefde; hoe groter de liefde des te groter de rouw. Als je het zo bekijkt is de pijn draaglijk en ervaar je die in dankbaarheid.

De voorstelling en het boek overlappen elkaar niet, ze vullen elkaar aan. Ik lees wel een paar gedichten voor uit het boek, waarbij Doraly Vermeulen me begeleidt op ofwel de gitaar, de basgitaar of op de piano, maar ik lees verder niet uit het boek voor. Doraly en ik willen met deze theaterspecial vooral de liefde en het leven vieren, dus in de geest van mijn grote liefde. Ik maak wat Ivan prachtig zou hebben gevonden. *Verkleed in Vreugde* gaat op speelse wijze over onze liefde van ruim een halve eeuw. Alle hindernissen die je in een liefdesrelatie kunt tegenkomen lagen ook op onze weg, maar onze liefde heeft die stormen en tsunami's weten te overwinnen. Op zich kan dat hoopvol zijn voor jonge mensen die op zoek zijn naar een *soulmate*. Ik kan je verzekeren dat wij niet de makkelijkste weg kozen.

Wat was er zo specifiek aan jullie liefde?

MB: Wij kregen bij onze eerste ontmoeting beiden het inzicht dat wij zielsverwanten waren en bij elkaar hoorden. We wilden allebei reizen en schrijven. We keken als het ware dezelfde kant op, maar lieten elkaar in alles vrij, vrijheid in de ruimste zin van het woord. Op papier lijkt dat simpeler dan het is. Onze dialoog ging door, ook als we apart van elkaar reisden, zonder de moderne communicatiemiddelen die de mens nu tot zijn beschikking heeft. En zelfs na zijn overlijden bleef onze dialoog intact. Ivan zei: 'Wij zijn zo met elkaar verweven, in jouw gedachten zal de dialoog met mij gewoon doorgaan, al ben ik er straks fysiek niet meer'. En dat is juist gebleken.

Wat betekent de vreugde in de titel?

MB: Bij tegenslagen die je in de liefde nauwelijks uit de weg kunt gaan en pech waaraan we in het leven niet kunnen ontsnappen, is het van belang de vreugde te blijven zien en niet bij de pakken neer te zitten om wat je niet meer hebt en kunt, maar juist te letten op wat je wél hebt. Tel je zegeningen. Blijf de vreugde zien in de grote maar vooral ook in de kleine dingen. En accepteer wat je niet veranderen kunt, woede erover helpt je niet verder. Zo geef je jezelf de kans vreugde te zien en te voelen.

Waarom Verkleed en niet Gekleed in Vreugde?

MB: Verkleed staat voor het aspect dat je de vreugde kunt veroveren door je erin te verkleden. Totdat je het niet meer nodig hebt om je te verkleden, omdat je al op natuurlijke wijze in vreugde gekleed gaat door eerst die vreugde te maken of te veroorzaken.

Ivan leerde mij bijvoorbeeld om in moeilijke tijden, zoals toen hij twintig jaar lang prostaatkanker had, toch altijd positief te blijven en in alles de vreugde te blijven zien. Zo leerde hij me tijdens een boswandeling om iedereen te groeten. Dat was iets wat ik van huis uit ook al had geleerd, maar mezelf in de puberteit expres had afgeleerd, omdat het zo'n pijn deed als mensen me niet teruggroetten. Toen ik dit weer ging doen, bleek dat een meerderheid blij verrast teruggroette. Dat levert pretstofjes op. Je krijgt een blij glimlach op je gezicht waarmee je mensen op een natuurlijke, oprechte wijze uitnodigt om vriendelijk tegen jou te zijn. Zo gunnen wij mensen elkaar met die lach een fijne dag. De enkeling die raar reageert weegt niet op tegen al het moois wat je zult ontvangen van anderen die het wel weten te waarderen. 'En op jouw beurt zul je met die vriendelijkheid dus ook bij anderen het aanmaken van pretstofjes stimuleren', zei hij.

Je bedoelt dopamine?

MB: Ja, en in de moeilijke periodes had ik zelf geleerd dat je maar het beste altijd in het licht kunt gaan staan, en dat je zelf kleur in je leven moet brengen en niet wachten totdat een ander dat voor je doet. Bij mij was dat bijvoorbeeld veel rood dragen, of andere kleuren die me blij maakten, maar vooral ook schilderen en schrijven, dus mijn eigen wereld kleur geven, terwijl ik van Ivan omgangsgereedschap aangereikt kreeg. Dat hielp mij erg in de eerste periode van de rouw, toen het meer moeite kostte om zelf de vreugde te maken. Soms is de eerste stap ernaartoe, bijvoorbeeld in je eentje in de keuken gaan dansen een grote stap over een hoge drempel, maar als je het toch doet, geniet je de rest van de dag van de pretstofjes die je daardoor hebt aangemaakt. En dan ben je vanzelf ook een prettig mens voor anderen. Zó adviseer ik ook in de natuur te wandelen, naar mooie muziek te luisteren, naar jonge kinderen te kijken, naar kunst, naar toneel te gaan en uit je comfortzone te stappen om jezelf te verrassen.

Wat wil je mensen meegeven over rouw?

MB: Vooral in de eerste vier maanden ontving ik erg veel steun van wildvreemde vrouwen op straat, in het bos, in de supermarkt, in kleine winkeltjes. Ze wilden mij omhelzen, of schreven mij, soms via de sociale media, over hun eigen rouw en hun pijn. Daar had ik erg veel steun aan. Ik voelde me niet meer alleen. Dat dreef mij ook bij het schrijven van mijn boek en het maken van de voorstelling. We zijn niet alleen. Heel veel mensen rouwen in hun eentje. Het idee dat je in dat verdriet niet alleen staat, helpt echt. Ik ben op Instagram mijn dansjes in de keuken gaan zetten, omdat vrouwen lieten weten dat het ze hielp om ook in hun eentje te gaan dansen. Ze stuurden me filmpjes en die hielpen mij dan ook weer.

Verkleed je jezelf nog steeds in vreugde, of ga je nu steeds meer *gekleed* in vreugde?

MB: Het 'verkleeden in vreugde' begon in het laatste halfjaar van mijn man, waarin hij opeens erg achteruitging. Ik wilde hem met positiviteit omringen om hem de kans te geven deze aarde in vrede achter zich te laten. Ik wist dat hij voor euthanasie wilde kiezen, maar hield mijn droefheid weg. Ik wilde het hem niet moeilijk maken. Ik zei wel eerlijk dat ik er nog niet aan durfde te denken hoe het zonder hem zou zijn. Dan keek hij me dankbaar aan, omdat ik voor hem sterk was.

Toen hij eenmaal weg was, kreeg ik het erg zwaar; nachtenlang huilen en zijn naam schreeuwen. Ik liep hem te zoeken op straat en hoopte dat hij thuiskwam. In het begin droeg ik alleen zijn veel te grote kleren over elkaar. Daarna begreep ik dat ik iets van mijn leven moest zien te maken en ging ik mij kleden zoals ik wist dat hij me graag zag. Deze periode die anderhalf jaar duurde, en waarin ik 's nachts veel tranen vergoot maar overdag toch heel blij kon zijn, noemde ik 'Verkleed in vreugde'.

De theaterspecial Verkleed in Vreugde van Marion Bloem is op [datum] te zien in [theater]. Kaarten zijn verkrijgbaar aan de kassa of op de website van het theater. Meer informatie: www.marionbloem.com.